

Briselē, 26.11.2012
COM(2012) 681 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

*Septītais ziņojums
par vīzas prasības spēkā uzturēšanu, ko, pārkāpjot savstarpības principu, veic atsevišķas
trešās valstis*

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Septītais ziņojums

par vīzas prasības spēkā uzturēšanu, ko, pārkāpjot savstarpības principu, veic atsevišķas trešās valstis

SATURS

1.	Ievads	4
2.	Kopš Komisijas sestā ziņojuma par savstarpību gūtie rezultāti	5
2.1.	Austrālija	5
2.2.	Brazīlija	6
2.3.	Bruneja Darusalama	7
2.4.	Kanāda	8
2.5.	Japāna	10
2.6.	Amerikas Savienotās Valstis (ASV)	11
3.	Secinājumi	14
PIELIKUMS		16

1. IEVADS

Padomes 2001. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 539/2001¹, ar ko izveido to trešo valstu sarakstu, kuru pilsoņiem, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, ir jābūt vīzām (regulas I pielikums, „negatīvais saraksts”), kā arī to trešo valstu sarakstu, uz kuru pilsoņiem šī prasība neattiecas (regulas II pielikums, „pozitīvais saraksts”), ir ES kopējās vīzu politikas galvenais tiesību akts un ietver noteikumus par savstarpības mehānismu gadījumos, kad kāda pozitīvajā sarakstā iekļauta trešā valsts saglabā vai ievieš vīzas prasību vienas vai vairāku dalībvalstu pilsoņiem.

Pašreizējais vīzu savstarpības mehānisms tika ieviests ar Padomes 2005. gada 2. jūnija Regulu (EK) Nr. 851/2005, ar kuru groza Padomes Regulu (EK) Nr. 539/2001². Ja pozitīvajā sarakstā iekļauta trešā valsts nosaka vīzas prasību vienas vai vairāku dalībvalstu pilsoņiem, Komisijai šā mehānisma ietvaros jāveic pasākumi, lai panāktu, ka attiecīgā trešā valsts atjauno bezvīzu režīmu, un Komisijai jāsniedz Padomei ziņojums, kam var pievienot priekšlikumu par vīzas prasības pagaidu atjaunošanu attiecīgās trešās valsts pilsoņiem. Turklāt Komisijai reizi divos gados jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumi par situāciju saistībā ar savstarpības principa neievērošanu, kuriem vajadzības gadījumā var pievienot attiecīgus priekšlikumus.

Saskaņā ar sešiem Komisijas līdz šim pieņemtajiem regulārajiem ziņojumiem par vīzu savstarpību³ pašreizējais savstarpības mehānisms ir izrādījies samērā efektīvs - pateicoties Komisijas un attiecīgo dalībvalstu centieniem, būtiski ir samazinājies to gadījumu skaits - kopā gandrīz 100 gadījumu ar 18 trešām valstīm -, kad nav ievērots savstarpības princips un kuri pastāvēja savstarpības mehānisma ieviešanas brīdī vai 2005. gada Pievienošanās līguma⁴ spēkā stāšanās brīdī.

Papildus šiem sešiem regulārajiem ziņojumiem Komisija 2009. jūlijā pieņēma vienu *ad-hoc* ziņojumu par Kanādas vīzas prasības atkārtotu ieviešanu attiecībā uz Čehijas pilsoņiem⁵. Kopš pašreizējā vīzu savstarpības mehānisma ieviešanas 2005. gadā šis ir vienīgais gadījums, kad pozitīvajā sarakstā iekļauta trešā valsts kādas dalībvalsts pilsoņiem ir atkārtoti ieviesusi vīzas prasību.

Komisijas līdz šim iesniegtie ziņojumi par vīzu savstarpību liecina, ka savstarpības princips joprojām netiek ievērots tikai pavisam nelielā skaitā gadījumu. Sestajā ziņojumā par savstarpību Komisija norādīja, ka:

"Runājot par pārējiem savstarpības neievērošanas gadījumiem, t. i., attiecībā uz ASV (vīzas prasība Bulgārijas, Kipras, Rumānijas un Polijas pilsoņiem) un Kanādu (vīzas prasība Bulgārijas un Rumānijas pilsoņiem), ES saskaras ar sava, pašreizējā *acquis* ietvaros noteiktā, savstarpības mehānisma ierobežojumiem. Šajos gadījumos dalībvalstis pēc trešo valstu domām patiešām neatbilst objektīviem vīzu režīma atcelšanas kritērijiem, ko šīs trešās valstis

¹ OV L 81, 21.3.2001.

² OV L 141, 4.6.2005.

³ COM (2006)3 galīgā redakcija, 10.1.2006.; COM (2006)568 galīgā redakcija, 2.10.2006.; COM (2007)533 galīgā redakcija, 13.9.2007.; COM (2008)486 galīgā redakcija/2, 9.9.2008.; COM (2009)560 galīgā redakcija, 19.10.2009.; COM (2010)620 galīgā redakcija, 05.11.2010.

⁴ OV L 157, 21.6.2005.

⁵ COM(2009) 562 galīgā redakcija, 19.10.2009.

vienpusēji noteikušas savos tiesību aktos (piemēram, netiek izsniegtas biometriskās pases, netiek ievērotas vīzu atteikuma un/vai uzturēšanās laika pārsnieguma līmeņa robežvērtības)."

Tādēļ Komisija aicināja Eiropas Parlamentu, Padomi un dalībvalstis apsvērt, kā turpmāk rīkoties šādos gadījumos, kad nav ievērots savstarpības princips.

Eiropas Parlaments 2011. gada martā pieņēma deklarāciju, kurā tas aicināja cita starpā pārskatīt pašreizējo savstarpības mehānismu⁶.

Savā 2011. gada 24. maija priekšlikumā par Padomes Regulas (EK) Nr. 539/2001 grozīšanu⁷ Komisija ierosināja grozīt pašreizējo savstarpības mehānismu, ņemot vērā sekas, kas izriet no Lisabonas līguma stāšanās spēkā, un piešķirt Eiropas Parlamentam koplēmuma pieņemēja lomu. ņemot vērā dažu dalībvalstu ierosinājumus un Eiropas Parlamenta aicinājumus izveidot jaunu savstarpības mehānismu, norit sarunas ar Eiropas Parlamentu un Padomi par pašreizējā savstarpības mehānisma pārskatīšanu nolūkā padarīt to efektīvāku, vienlaicīgi nodrošinot Līgumu noteikumu pilnīgu ievērošanu. Jo īpaši ar jauno, pārskatīto savstarpības mehānismu jācenšas panākt ātrāku un efektīvāku reaģēšanu gadījumos, kad pozitīvajā sarakstā iekļauta trešā valsts ievieš vīzas prasību vienai vai vairākām dalībvalstīm.

Saskaņā ar pašreizējo savstarpības mehānismu šajā septītajā ziņojumā par vīzu savstarpību tiek ņemti vērā to centienu rezultāti, kuri veikti kopš sestā ziņojuma pieņemšanas 2010. gada 5. novembrī nolūkā panākt pilnīgu savstarpību vīzu jautājumos ar visām pozitīvajā sarakstā iekļautajām trešām valstīm.

2. KOPŠ KOMISIJAS SESTĀ ZIŅOJUMA PAR SAVSTARPĪBU GŪTIE REZULTĀTI

2.1. Austrālija

Situācija laikā, kad tika pieņemts sestais ziņojums par savstarpību

Visu dalībvalstu un Šengenas asociēto valstu pilsoņi kopš 2008. gada 27. oktobra ir tiesīgi izmantot *eVisitor* sistēmu⁸. Komisija uzskatīja, ka principā *eVisitor* sistēma nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret visu dalībvalstu un Šengenas asociēto valstu pilsoņiem. Tomēr ceturkšņa ziņojumi par *eVisitor* piemērošanas statistiku liecināja, ka Austrālijas bažu dēļ attiecībā uz godprātību dažu dalībvalstu pilsoņu pieteikumi tiek izskatīti galvenokārt manuāli, lai varētu tos rūpīgāk pārbaudīt. Tāpēc Komisija nolēma arī turpmāk cieši uzraudzīt *eVisitor* pieteikumu izskatīšanu. Komisija atsevišķā dokumentā iesniegs novērtējumu par to, vai *eVisitor* sistēma ir pielīdzināma Šengenas vīzu pieteikumu procesam.

Pašreizējā situācija

Visu dalībvalstu un Šengenas asociēto valstu pilsoņi turpina izmantot *eVisitor* sistēmu, lai gan dažu dalībvalstu pilsoņu pieteikumi tiek izskatīti galvenokārt manuāli, lai Austrālijas iestādes varētu tos rūpīgāk pārbaudīt.

⁶ Rakstiska deklarācija 0089/2010 "Savstarpīga vīzu režīma atjaunošana — solidaritāte ar Čehijas pilsoņiem saistībā ar viņu nevienlīdzīgo statusu pēc Kanādas vienpusīgi ieviestā vīzu režīma", 2011. gada 8. marts.

⁷ COM(2011) 290 galīgā redakcija.

⁸ „eVisitor” ir atļauja apmeklēt Austrāliju tūrisma vai darījumu nolūkā uz laiku līdz trim mēnešiem katrā ieeļošanas reizē. *eVisitor* atļauja ir derīga 12 mēnešus no tās izsniegšanas datuma.

eVisitor pieteikumu izskatīšana

Austrālija ir iesniegusi Komisijai regulārus ceturkšņa ziņojumus par *eVisitor* piemērošanas statistiku laikposmā no 2010. gada 1. jūlija līdz 2011. gada 30. septembrim.

Ceturkšņa ziņojumi liecina, ka vidējais atļauju automātiskās piešķiršanas īpatsvars joprojām ir ļoti augsts (86,36 %). Atļauju automātiskā piešķiršana ir process, kad *eVisitor* pieteikums tiek izskatīts automatizēti, un ja automatizēto pārbaūžu nosacījumi ir izpildīti, *eVisitor* atļauja parasti tiek piešķirta dažu minūšu laikā pēc pieteikuma iesniegšanas.

No visām dalībvalstīm Bulgārijā un Rumānijā tika reģistrēts viszemākais atļauju automātiskās piešķiršanas īpatsvars, kas pārskata periodā samazinājās (no 37 % katrā no šīm valstīm ceturkšņa ziņojumā, kas aptver laikposmu no 2010. gada 1. jūlija līdz 2010. gada 30. septembrim, līdz attiecīgi 18 % un 23 % ceturkšņa ziņojumā, kas aptver laikposmu no 2011. gada 1. jūlija līdz 2011. gada 30. septembrim). Minēto bažu dēļ saistībā ar godprātību attiecībā uz pieteikumu iesniedzējiem no Bulgārijas un Rumānijas Austrālija bija nolēmusi vairāk šo pieteikumu izskatīt manuāli. Tādējādi šie pieteikumi tiek rūpīgi izvērtēti un *eVisitor* atļauja tiek piešķirta / atteikta 2-10 darba dienu laikā.

Turklāt saskaņā ar šiem ziņojumiem dalībvalstis ar visaugstāko modificēto rādītāju par personām, kuras neatgriežas (*MNRR*) bija Bulgārija, Latvija, Lietuva un Rumānija. *MNRR* ir to apmeklētāju procentuālā apjoma aprēķināšana, kuri ieradušies un kuru sākotnējās vīzas derīguma termiņš ir beidzies pārskata periodā un kuri Austrālijā ir palikuši nelikumīgi, kuri ir izceļojuši no Austrālijas ar vīzu, kuras derīguma termiņš ir beidzies, vai kuri ir pieprasījuši citu vīzu, kas nav uzskatāma par vīzu, kura sniedz priekšrocības Austrālijai. Visaugstākie *MNRR* dažādos ceturkšņa pārskata periodos ievērojami atšķīrās (no 9,84% Latvijai ceturksnī no 2010. gada 1. oktobra līdz 2010. gada 31. decembrim līdz 4,45% Lietuvai ceturksnī no 2011. gada 1. aprīļa līdz 2011. gada 30. jūnijam un Rumānijai ceturksnī no 2011. gada 1. jūlija līdz 2011. gada 30. septembrim, savukārt vidējie *MNRR* svārstījās no 1,69 % līdz 0,62 %).

Pēc Austrālijas iestāžu lūguma ES un Austrālijas augstākā līmeņa ierēdņu dialogā par migrāciju, patvērumu un daudzveidību 2011. gada 28. novembrī tika panākta vienošanās, ka Austrālija turpmāk pēc Komisijas pieprasījuma sniegs *ad hoc* ziņojumus par *eVisitor* sistēmas piemērošanas statistiku, lai Komisija varētu arī turpmāk uzraudzīt *eVisitor* pieteikumu izskatīšanu.

Kā norādīts sestajā ziņojumā par vīzu savstarpību, novērtējums par to, vai *eVisitor* sistēma ir pielīdzināma Šengenas vīzu pieteikumu procesam, tiks sniegts atsevišķā dokumentā kopā ar novērtējumu par *ESTA* ("elektroniskā ceļošanas atļaujas sistēma") galīgajiem noteikumiem (skatīt turpmāk 2.6. punktā), ņemot vērā to līdzīgās iezīmes.

Novērtējums

Principā *eVisitor* sistēma joprojām nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret visu dalībvalstu un Šengenas asociēto valstu pilsoņiem. Turklāt vidējais atļauju automātiskās piešķiršanas īpatsvars joprojām ir konsekvents un ļoti augsts. Pašreizējā situācija ES pilsoņiem problēmas nerada. Tomēr Komisija turpinās uzraudzīt *eVisitor* pieteikumu izskatīšanu, lai pabeigtu savu novērtējumu neatkarīgi no tā, vai *eVisitor* sistēma ir pielīdzināma Šengenas vīzu pieteikumu procesam.

2.2. Brazīlija

Situācija laikā, kad tika pieņemts sestais ziņojums par savstarpību

Nolīgumus starp ES un Brazīliju par īstermiņa uzturēšanās vīzu režīma atcelšanu diplomātisko, dienesta vai oficiālo pasu un parasto pasu turētājiem abas puses parafēja 2010. gada aprīlī. Komisija centās panākt, lai Eiropas Savienība abus nolīgumus ātri ratificētu, un apņēmas uzraudzīt Brazīlijas puses veikto ratifikācijas procesu, lai visu dalībvalstu pilsoņiem nodrošinātu bezvīzu ceļošanu uz Brazīliju.

Pašreizējā situācija

Nolīgumi starp Eiropas Savienību un Brazīliju par īstermiņa uzturēšanās vīzu režīma atcelšanu diplomātisko, dienesta vai oficiālo pasu un parasto pasu turētājiem oficiāli tika parakstīti 2010. gada 8. novembrī.

Padome 2011. gada 24. februārī pieņēma lēmumus par to, lai noslēgtu divus īstermiņa uzturēšanās vīzu režīma atcelšanas nolīgumus ar Brazīliju, un Brazīlijas puse tika nekavējoties informēta.

Brazīlijas valdība 2010. gada 7. decembrī apstiprināja īstermiņa uzturēšanās vīzu režīma atcelšanas nolīgumu attiecībā uz diplomātisko, dienesta vai oficiālo pasu turētājiem. Tādējādi šis nolīgums stājās spēkā 2011. gada 1. aprīlī un minēto kategoriju pasu turētājiem tika panākta pilnīga savstarpība vīzu jautājumos.

Komisija 2011. gada jūnijā nosūtīja vēstuli Brazīlijas ārlietu ministram, kurā tā interesējās par situāciju attiecībā uz Brazīlijas iekšējās ratifikācijas procedūrām saistībā ar īstermiņa vīzu režīma atcelšanas nolīgumu attiecībā uz parasto pasu turētājiem, un mudināja Brazīlijas iestādes apliecināt valsts apņemšanos piešķirt bezvīzu režīmu visiem ES pilsoņiem, tostarp to četru dalībvalstu (Igaunija, Kipra, Latvija un Malta) pilsoņiem, kuriem joprojām ir vajadzīga vīza ieceļošanai Brazīlijā, nolīgumu ratificējot pēc iespējas drīzāk.

Īstermiņa vīzu režīma atcelšanas nolīgumu parasto pasu turētājiem ratificēšanai Brazīlijas Kongresā iesniedza 2011. gada 3. oktobrī. ES un Brazīlijas augstākā līmeņa sanāksmē Briselē 2011. gada 4. oktobrī abas puses uzsvēra, cik būtiski ir tas, lai šis nolīgums stātos spēkā pēc iespējas drīz.

Pēc tam, kad šo nolīgumu 2012. gada 19. aprīlī apstiprināja deputātu palāta, savukārt 2012. gada 27. jūnijā Senāts, ratifikācijas process Brazīlijā ir pabeigts. Balstoties uz Brazīlijas puses nosūtīto paziņojumu, 2012. gada 1. oktobrī spēkā stājās ES un Brazīlijas nolīgums par īstermiņa vīzu režīma atcelšanu parasto pasu turētājiem.

Novērtējums

Komisija atzinīgi vērtē to, ka 2011. gada 1. aprīlī stājās spēkā ES un Brazīlijas nolīgums par īstermiņa vīzu režīma atcelšanu diplomātisko, dienesta vai oficiālo pasu turētājiem. Lai arī šis process ievērojami kavējās, Komisija atzinīgi vērtē to, ka īstermiņa vīzu režīma atcelšanas nolīguma parasto pasu turētājiem ratifikācijas process Brazīlijā tika pabeigts pēc tam, kad 2012. gada 19. aprīlī to bija apstiprinājusi deputātu palāta, savukārt 2012. gada 27. jūnijā - Senāts. Komisija atzinīgi vērtē to, ka kopš 2012. gada 1. oktobra nolīgums tiek pilnībā īstenots, kas nodrošinās pilnīgu vīzu režīma atcelšanas savstarpību ar Brazīliju, tostarp

attiecībā uz to četru dalībvalstu pilsoņiem, kuriem īstermiņa ieceļošanai Brazīlijā joprojām ir vajadzīga vīza.

2.3. Bruneja Darusalama

Situācija laikā, kad tika pieņemts sestais ziņojums par savstarpību

Uz visu dalībvalstu pilsoņiem attiecās vīzu režīma atcelšana ieceļošanai uz 30 dienām, ko var uz vietas pagarināt divas reizes pa 30 dienām katru reizi, nepārsniedzot 90 dienu maksimālo termiņu, lai varētu uzturēties bez vīzas. Komisija 2010. gada 24. jūnijā oficiāli lūdza Brunejas Darusalamas iestādēm atcelt ES pilsoņiem vīzu režīmu ieceļošanai uz 90 dienām, lai nodrošinātu pilnīgu vīzu režīma atcelšanas savstarpību.

Pašreizējā situācija

Atbildot uz Komisijas 2010. gada 24. jūnija vēstuli, Brunejas Darusalamas iestādes 2011. gada 30. septembra vēstulē informēja Komisiju, ka visu ES dalībvalstu pilsoņi tagad Brunejā Darusalamā bez vīzas var uzturēties 90 dienas, tādējādi nodrošinot pilnīgu vīzu režīma atcelšanas savstarpību.

Komisija 2012. gada 5. janvārī oficiāli lūdza Brunejas Darusalamas iestādēm pagarināt bezvīzu uzturēšanās periodu līdz 90 dienām arī to Šengenas asociēto valstu pilsoņiem, uz kurām jau attiecas vīzu režīma atcelšana, kas Islandes un Norvēģijas gadījumā ir līdz 30 dienām, savukārt Lihtenšteinas un Šveices gadījumā līdz 14 dienām. Brunejas Darusalamas iestādes 2012. gada 15. oktobra vēstulē informēja Komisiju, ka Islandes, Norvēģijas un Šveices pilsoņi tagad bez vīzas Brunejas Darusalamas teritorijā drīkst uzturēties 90 dienas.

Novērtējums

Komisija atzinīgi vērtē to, ka Bruneja Darusalama no 2011. gada 30. septembra visu ES dalībvalstu pilsoņiem vīzu režīma atcelšanu ir pagarinājusi līdz 90 dienām, tādējādi nodrošinot pilnīgu vīzu režīma atcelšanas savstarpību. Tā arī atzinīgi vērtē, ka no 2012. gada 15. oktobra vīzu režīma atcelšana ir pagarināta līdz 90 dienām Islandes, Norvēģijas un Šveices pilsoņiem. Tagad Komisija plāno Brunejas Darusalamas iestādēm oficiāli lūgt pagarināt bezvīzu uzturēšanās periodu līdz 90 dienām arī attiecībā uz Lihtenšteinas pilsoņiem.

2.4. Kanāda

Situācija laikā, kad tika pieņemts sestais ziņojums par savstarpību

Saistībā ar to pasākumu kopuma īstenošanu, par kuriem Čehija un Kanāda vienojušās Čehijas un Kanādas ekspertu darba grupas (EWG) ietvaros, Kanāda nolēma līdz 2010. gada beigām doties datu vākšanas vizītē uz Čehiju, kas varētu sniegt konkrētas perspektīvas, lai Kanāda varētu pieņemt lēmumu par vīzu režīma atcelšanu attiecībā uz Čehijas pilsoņiem. Turklāt Kanāda paziņoja, ka jāpieņem likuma par līdzsvarotām reformām bēgļu jomā (*Balanced Refugee Reform Act*) īstenošanas noteikumi un ka likumam jāstājas spēkā līdz 2011. gada beigām.

Komisija apņēma cieši uzraudzīt progresu saistībā ar Kanādas izklāstīto veicamo pasākumu īstenošanu, jo īpaši Kanādas tūlītējos un piemērotos pasākumus pēc tās datu vākšanas misijas Čehijā. Ja saistībā ar šo misiju veiktais novērtējums ir pozitīvs, Komisija uzskata, ka Kanādai

nekavējoties jāatceļ vīzas prasība attiecībā uz Čehijas pilsoņiem atbilstoši Kanādas līdzšinējām saistībām pasākumu kopuma ietvaros. Komisija atzīmēja, ka saskaņā ar otrās Čehijas un Kanādas ekspertu darba grupas (EWG) sanāksmes 2010. gada 15. marta protokolu, par kuru ir vienojusies Čehija, Kanāda un Komisija, "Kanādas jauno tiesību aktu patvēruma jomā, kurus nevar īstenot pirms 2013. gada, pieņemšana nav jānosaka par priekšnoteikumu vīzas prasības atcelšanai; pārējo pasākumu kopuma īstenošana ļautu Kanādai pieņemt lēmumu par vīzas prasības atcelšanu pirms šo Kanādas jauno tiesību aktu patvēruma jomā īstenošanas dienas”.

Bulgārija un Rumānija vēl nav izpildījušas visus Kanādas noteiktos kritērijus atbrīvojumam no vīzas prasības. Komisija apņēma rūpīgi uzraudzīt situāciju un turpināt sarunas ar Kanādu, lai gūtu progresu saistībā ar vīzas prasības atcelšanu Bulgārijas un Rumānijas pilsoņiem.

Pašreizējā situācija

Kanāda laikposmā no 2011. gada 31. janvāra līdz 2011. gada 4. februārim rīkoja datu vākšanas vizīti Čehijā. Komisija lūdza Kanādu tai ziņot par datu vākšanas vizītes norisi pie katras iespējas un visos līmeņos, tostarp tikšanās reizē starp komisāri Malmstrēmu un Kanādas imigrācijas, pilsonības un multikulturālisma ministru Kīniju 2011. gada 30. augustā, ES delegācijas Kanādā 2011. gada 23. novembra demaršu un Eiropas Ārējās darbības dienesta sanāsmē ar ministra vietnieku Jeitss 2012. gada 17. janvārī.

Kanādas iestādes 2011. gada 30. augustā informēja Komisiju, ka "likuma par līdzsvarotām reformām bēgļu jomā" īstenošana tika atlikta no 2011. gada decembra uz 2012. gada jūniju.

Kanādas valdība, kas pēc vispārējām vēlēšanām 2011. gada maijā tagad ir vairākuma valdība, 2012. gada 16. februārī pieņēma jaunu likumprojektu par Kanādas imigrācijas sistēmas aizsardzību ("Protecting Canada's Immigration System Act"), lai cita starpā risinātu jautājumu par ES pilsoņu iesniegtiem nepamatotiem patvēruma pieteikumiem. Jaunā likumprojekta mērķis ir novērst Kanādas imigrācijas un bēgļu sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu, novērst spiedienu, kādu sistēmai rada fiktīvas vai nelikumīgas bēgļu prasības, un samazināt pieteikumu izskatīšanas laiku un vēl neizskatīto lietu skaitu. Likumprojekts cita starpā paredz ievērojami samazināt laiku, lai izskatītu patvēruma pieteikumus no izraudzītajām izcelsmes valstīm (DCOs). Sagaidāms, ka vairums ES dalībvalstu kļūs par izraudzītajām izcelsmes valstīm.

Kanāda 2012. gada 8. martā iesniedza Komisijai konceptuālu dokumentu par iespējamu ES un Kanādas nolīgumu par patvēruma prasītāju plūsmu pārvaldīšanu, kura noslēgšanu Kanāda uzskata par nozīmīgu soli, lai risinātu jautājumu par bažām saistībā ar lielo skaitu ES pilsoņu nepamatoti iesniegto patvēruma pieteikumu, un kas ļautu Kanādai atcelt vīzas prasību attiecībā uz Bulgāriju, Čehiju un Rumāniju. Kopš šā brīža Komisija ir uzsākusi sākotnējas apspriedes ar Kanādas augstākā ranga amatpersonām par konceptuālo dokumentu, norādot, ka Kanādas ierosināto mehānismu nav iespējams ieviest vairāku juridisku un politisku apsvērumu dēļ. Jo īpaši, šāds nolīgums būtu pretrunā gan pamatprincipam, kas nostiprināts ES Līgumā par dalībvalstu savstarpēju atzīšanu par drošām izcelsmes valstīm attiecībā vienai uz otru, gan kopējās Eiropas patvēruma sistēmas labai funkcionēšanai. Turklāt Līgumos nav nekāda juridiskā pamata nolīgumu noslēgšanai starp ES un trešo valsti par ES pilsoņiem, kas meklē patvērumu attiecīgajā trešā valstī.

Likums par Kanādas imigrācijas sistēmas aizsardzību tika pieņemts 2012. gada 28. jūnijā. Tas tiks pilnībā īstenots, kad būs izstrādāti papildu noteikumi un praktiskas norādes un būs

pieņemti darbā un apmācīti papildu darbinieki. Daži jaunajā likumā paredzētie pasākumi stājas spēkā tūlīt pēc tā pieņemšanas, savukārt citi stāsies spēkā vēlāk šogad datumā, ko noteiks Kanādas valdība⁹. Likums par līdzsvarotām reformām bēgļu jomā, kam bija paredzēts stāties spēkā 2012. gada 29. jūnijā, tika noraidīts.

Kanādas iestādes ir uzsvērušas, ka jaunais likums palīdzēs mazināt faktorus, kas Kanādu dara imigrantiem pievilcīgu, bet faktori, kas liek tiem emigrēt un ir pamatā pašreizējai neapmierinošajai situācijai, saglabājas. Tādēļ tās uzskata, ka šīs problēmas risināšanai kopā ar ES ir jāveic papildu pasākumi. Komisija un Kanāda nolēma rīkot neformālas tehniska rakstura apspriedes ekspertu līmenī, lai izpētītu alternatīvus risinājumus, kas varētu palīdzēt atrisināt problēmjaautājumu par nepamatotiem patvēruma pieteikumiem no ES. Pirmās tehniskā rakstura apspriedes notika 2012. gada 25. jūnijā. Komisija sniedza Kanādas iestādēm detalizētu informāciju par galvenajiem principiem attiecīgajās ES politikas jomās, lai apzinātu iespējamās idejas turpmāku pasākumu veikšanai. Kanādas iestādes informēja, ka likums par Kanādas imigrācijas sistēmas aizsardzību tiks īstenots līdz 2012. gada beigām.

Novērtējums

Attiecībā uz Čehijas un Kanādas vīzu problēmjaautājumu Komisija pauž nožēlu, ka Kanāda līdz šim nav Komisijai iesniegusi ne ziņojumu par datu vākšanas vizīti Čehijā, ne arī kādu citu piemērotu pamatu sadarbībai starp Čehiju, Kanādu un Komisiju norunāto pasākumu kopuma ietvaros.

Tas, ka šai problēmai joprojām nav rasts risinājums, arī varētu nevēlami ietekmēt vairāku svarīgu ES un Kanādas nolīgumu, kuri pašlaik tiek apspriesti, apstiprināšanas un ratifikācijas procesu. Šajā saistībā Komisija norāda uz Eiropas Parlamenta 2011. gada marta deklarāciju "Savstarpīga vīzu režīma atjaunošana — solidaritāte ar Čehijas pilsoņiem saistībā ar viņu nevienlīdzīgo statusu pēc Kanādas vienpusīgi ieviestā vīzu režīma"¹⁰, kurā EP aicina Kanādu atcelt vīzas prasību attiecīgajām trim dalībvalstīm pēc iespējas drīzāk, un, ja vien drīz netiks atrisināts jautājums par savstarpīguma principa neievērošanu, aicina ES pieņemt līdzvērtīgus pretpasākumus, norādot riskus saistībā ar ES un Kanādas visaptverošā ekonomikas un tirdzniecības nolīguma (*CETA*) gaidāmo ratifikāciju.

Komisija uzskata, ka Kanādas 2012. gada 28. jūnijā pieņemtā jaunā likuma par Kanādas imigrācijas sistēmas aizsardzību noteikumiem un jo īpaši lēmumam noteikt ES dalībvalstis par drošām izcelsmes valstīm un to pilsoņu iesniegtos pieteikumus izskatīt paātrinātā procedūrā vajadzētu spēt funkcionēt kā preventīvam līdzeklim, lai turpmāk novērstu to, ka ES pilsoņi turpina iesniegt nepamatotus patvēruma pieteikumus. Līdz ar to Komisija sagaida, ka Kanāda Čehijas pilsoņiem atcels vīzas prasību, tiklīdz spēkā stāsies attiecīgie jaunā likuma noteikumi.

Neformālo tehnisko apspriežu ietvaros ekspertu līmenī starp Komisiju un Kanādu 2012. gada 25. jūnijā Komisija apņēmas kopā ar Kanādu un pilnīgā sadarbībā ar attiecīgajām dalībvalstīm meklēt ciešākas sadarbības iespējas un alternatīvas, lai risinātu problēmu saistībā ar to patvēruma meklētāju skaita pieaugumu Kanādā, kuri ierodas no ES. Tomēr šādus ciešākas sadarbības pasākumus nedrīkst uzskatīt par priekšnosacījumiem, lai Kanāda atceltu vīzas prasību.

⁹ Daži jauni pasākumi attiecībā uz biometriskajiem datiem stāsies spēkā 2013. gadā.

¹⁰ OV C 199 E, 7.7.2012., 89. lpp.

Komisija Komisija saziņā ar Kanādu turpinās izvirzīt jautājumu par savstarpības trūkumu, lai pēc iespējas drīzāk nodrošinātu pilnīgu savstarpību vīzu jautājumos.

2.5. Japāna

Situācija laikā, kad tika pieņemts sestais ziņojums par savstarpību

Visu dalībvalstu pilsoņi uz Japānu varēja ceļot bez vīzas. Tomēr bezvīzu ceļošanas režīms Rumānijas pilsoņiem tika piešķirts tikai uz pagaidu laiku, proti, no 2009. gada 1. septembra līdz 2011. gada 31. decembrim.

Komisija puda cerību, ka, balstoties uz Japānas Imigrācijas biroja veiktā novērtējuma par vīzu režīma pagaidu atcelšanas Rumānijas pilsoņiem pirmā gada (2009. gada septembris - 2010. gada augusts) rezultātiem, Japāna vīzu režīma pagaidu atcelšanu padarītu par pastāvīgu.

Pašreizējā situācija

Visu dalībvalstu pilsoņi joprojām uz Japānu var ceļot bez vīzas. Tomēr uz Rumānijas pilsoņiem pagaidām joprojām attiecas tikai vīzu režīma pagaidu atcelšana. Balstoties uz novērtējuma par vīzu režīma pagaidu atcelšanas Rumānijas pilsoņiem pirmā perioda (2009. gada septembris – 2010. gada augusts) rezultātiem, Japāna nolēma saglabāt vīzu režīma pagaidu atcelšanu arī otrajā periodā (2010. gada septembris – 2011. gada decembris). Japāna puda zināmas bažas saistībā ar to, vai Rumānijas pilsoņi izpilda ieceļošanas un/vai uzturēšanās nosacījumus.

Reaģējot uz Japānas paustajām bažām, Rumānijas Valsts pārvaldes un iekšlietu ministrija nosūtīja atašeju uz Rumānijas vēstniecību Japānā, un Rumānijas iestādes saskaņā ar nosacījumiem par vīzas prasības pagaidu atcelšanu īstenoja sabiedrības informēšanas kampaņu par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem Japānā.

Komisija 2011. gada 26. jūlijā un 2011. gada 7. decembrī rīkoja divpusējas sanāksmes ar Japānas iestādēm un 2011. gada 10. novembrī tehnisku trīspusējo sanāksmi ar Rumānijas un Japānas iestādēm, lai apspriestu Japānas paustās bažas attiecībā uz Rumānijas pilsoņu nelikumīgas ieceļošanas un/vai uzturēšanās gadījumu skaitu Japānā. Komisija aicināja, lai Japānas iestādes savā novērtējumā par vīzu režīma pagaidu atcelšanu ņemtu vērā ļoti nelielo to gadījumu skaitu, kad Rumānijas pilsoņi Japānā ieceļo un/vai uzturas nelikumīgi. Komisija ierosināja rīkot vēl vienu trīspusējo sanāksmi ar Rumānijas un Japānas iestādēm, lai noteiktu konkrētus pasākumus, pateicoties kuriem varētu mazināt nelikumīgās uzturēšanās gadījumu skaitu.

Japāna 2011. gada 28. decembrī nolēma pagarināt vīzu režīma pagaidu atcelšanu līdz 2012. gada 31. decembrim ar nosacījumu, ka Rumānijas Valsts pārvaldes un iekšlietu ministrija arī turpmāk sūta atašeju uz Rumānijas vēstniecību Japānā un ka Rumānijas iestādes arī turpmāk īsteno sabiedrības informēšanas kampaņu par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem Japānā un riskiem saistībā ar cilvēku tirdzniecību.

Novērtējums

Komisija atzinīgi vērtē Japānas iestāžu lēmumu pagarināt vīzu režīma pagaidu atcelšanu Rumānijas pilsoņiem līdz 2012. gada 31. decembrim. Komisija ir apņēmusies ciešā sadarbībā ar Rumānijas iestādēm meklēt piemērotus risinājumus, lai kļiedētu Japānas iestāžu paustās

bažas. Komisija cer, ka pēc attiecīgo pasākumu īstenošanas Rumānijā Japāna vīzu režīma pagaidu atcelšanu padarīs par pastāvīgu atcelšanu.

2.6. Amerikas Savienotās Valstis (ASV)

Situācija laikā, kad tika pieņemts sestais ziņojums par savstarpību

Komisija bija gandarīta, ka Grieķija 2010. gada 5. aprīlī pievienojās vīzu režīma atcelšanas programmai (*VWP*) un apņēmas arī turpmāk saskarsmē ar ASV norādīt uz problēmjautājumu saistībā ar trūkstošo savstarpību Bulgārijas, Kipras, Polijas un Rumānijas pilsoņiem, lai pēc iespējas drīzāk panāktu pilnīgu savstarpību vīzu jautājumos.

Komisija puda dziļu nožēlu par to, ka ASV bija pieņēmusi starpposma galīgos noteikumus par *ESTA* ("elektroniskā ceļošanas atļaujas sistēma") maksu, lai arī Komisija saprot, ka šis lēmums tika pieņemts, izpildot saistības, kādas paredzētas Ceļošanas veicināšanas likumā (*Travel Promotion Act*). ASV ieviestās sabiedriskās apspriešanas procedūras ietvaros Komisija 2010. gada 7. oktobrī Amerikas Savienotajām Valstīm bija nosūtījusi rakstiskas piezīmes par starpposma galīgajiem noteikumiem par *ESTA* maksu.

Komisija gaidīja, kamēr ASV iestādes publicēs galīgos noteikumus par *ESTA*, lai pabeigtu savu *ESTA* novērtējumu un noteiktu, vai šī sistēma ir pielīdzināma Šengenas vīzas pieteikumu procesam. Nebija nekādu šaubu, ka maksas iekasēšana būtu svarīgs elements šajā novērtējumā.

Komisija arī apņēmas rūpīgāk izvērtēt tā dēvēto divpusējo pieeju, par kuru 2008. gada 12. martā vienojās Pastāvīgo pārstāvju komiteja (*Coreper*), saistībā ar ārējo kompetenču izpildi pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā.

Pašreizējā situācija

ASV iestādes vēl nav publicējušas galīgos noteikumus par *ESTA*, kā arī nav atbildējušas uz Komisijas piezīmēm par starpposma galīgajiem noteikumiem par *ESTA* maksu.

Tiklīdz galīgie noteikumi par *ESTA* būs publicēti, Komisija sniegs galīgo novērtējumu, ņemot vērā visas iespējamās izmaiņas, tostarp *ESTA* maksas ieviešanu.

Komisija turpināja ar ASV iestādēm gan politiskā, gan tehniskā līmenī apspriest jautājumu par savstarpības trūkumu un paust bažas par *ESTA* maksas ieviešanu¹¹.

Paziņojumā, ko Baraks Obama teica Polijas prezidenta Bronislava Komorovska vizītes laikā Vašingtonā 2010. gada decembrī, Obama apņēmas dalībvalstu pievienošanās vīzu režīma atcelšanas programmai noteikt par prioritāru jautājumu, kam risinājums jārod Obamas prezidentūras laikā.

2011. gada martā Kongresā tika iesniegts jauns likumprojekts *Secure Travel and Counterterrorism Partnership Program Act of 2011* (S. 497 un H.R. 959), ko prezidents Obama atbalstīja. Cita starpā tā mērķis bija atjaunināt atbilstības kritērijus dalībai vīzu režīma

¹¹ Jo īpaši ES un ASV augstākā līmeņa sanāksmēs 2010. gada 20. novembrī un 2011. gada 28. novembrī; Iekšlietu ģenerāldirektorāta ģenerāldirektora vizītes laikā Vašingtonā 2010. gada novembrī; ES un ASV tieslietu un iekšlietu ministru sanāksmēs 2010. gada decembrī, 2011. gada aprīlī, 2011. gada novembrī un 2012. gada jūnijā; ES un ASV tieslietu un iekšlietu augstākā līmeņa amatpersonu sanāksmēs 2011. gada janvārī, 2011. gada jūlijā un 2012. gada janvārī un 2012. gada jūlijā.

atcelšanas programmā, vīzu atteikuma rādītāju aizstājot ar uzturēšanās laika pārsnieguma rādītāju, kas nedrīkst pārsniegt 3 %. Likumprojektā ir paredzēta arī iespēja zināmos apstākļos atcelt prasību par uzturēšanās laika pārsnieguma rādītāju.

2012. gada janvārī Kongresā tika iesniegts jauns tiesību akta projekts *Visa Waiver Program Enhanced Security and Reform Act* (S. 2046 un H.R. 3855), ar ko aizstāj iepriekšējo tiesību akta projektu *Secure Travel and Counterterrorism Partnership Program Act of 2011*. Papildus esošajai prasībai saglabāt vidējo vīzu atteikuma līmeni, kas nedrīkst pārsniegt 3 %, jaunais tiesību akta projekts ietver prasību par to, ka pieteikumu iesniedzējām valstīm jāsaglabā uzturēšanās laika pārsnieguma rādītājs, kas nedrīkst pārsniegt 3 %. Turklāt ar to tiek atjaunotas Valsts drošības ministres (*Secretary of Homeland Security*) pilnvaras atcelt vīzas prasību, lai ļautu valstij pievienoties vīzu režīma atcelšanas programmai, tai skaitā, lai vīzu atteikuma rādītājs būtu zem 10 %, un tiek ieviests pārbaudes periods valstīm, kuras ir pievienojušās vīzu režīma atcelšanas programmai, ja tās uzturēšanās laika pārsnieguma likmi nesaglabā zem 3 % vai neizpilda citas vīza režīma atcelšanas prasības. Turklāt ar jauno tiesību akta projektu tiek mainīta vīzu atteikumu rādītāja aprēķināšanas metode.

Prezidents Obama 2012. gada janvārī izdeva izpildu rīkojumu, lai uzlabotu vīzu pieteikumu izskatīšanu un atvieglotu ārvalstu apmeklētāju ieceļošanu nolūkā radīt darbavietas un stimulēt ekonomisko izaugsmi Amerikas Savienotajās Valstīs, vienlaikus turpinot aizsargāt valsts drošību. Cita starpā izpildrīkojumā ir izteikts aicinājums pastiprināt centienus, lai paplašinātu vīzu režīma atcelšanas programmu.

Grupa, kurā apvienotas divas partijas, 2012. gada martā Senātā iesniedza vēl vienu tiesību akta projektu *Jobs Originated through Launching Travel Act* (JOLT Act) (S. 2233), kura mērķis ir paplašināt vīzu režīma atcelšanas programmu un kas ietver dažus formulējumus no *Visa Waiver Program Enhanced Security and Reform Act*. JOLT tiesību akta projektā atspoguļota pieeja, kāda ievērota minētajā izpildu rīkojumā, lai uzlabotu vīzu pieteikumu izskatīšanu un atvieglotu ārvalstu apmeklētāju ieceļošanu.

ASV Kongress joprojām izskata jauno vīzu režīma atcelšanas programmas tiesību aktu¹².

Sākot no 2012. gada 13. aprīļa, ASV Valsts departaments ir paaugstinājis nodevu lielākajai daļai pieteikumu uz neimigrācijas vīzām, tostarp nodeva par darījumu vai tūrisma vīzām tika paaugstināta no 140 ASV dolāriem līdz 160 ASV dolāriem.

Komisija veica juridisku pārbaudi par sekām, kas izriet no Lisabonas līguma stāšanās spēkā, attiecībā uz divpusējo pieeju, kuru 2008. gada 12. martā pieņēma Pastāvīgo pārstāvju komiteja saistībā ar sarunām par vīzu režīma atcelšanas programmu ar ASV¹³. Stājoties spēkā Lisabonas līgumam, dalībvalstis principā var joprojām apspriest un noslēgt nolīgumus ar

¹² Pēdējā ES un ASV augstākā līmeņa ierēdņu sanāksmē (2012. gada 25.-26. jūlijs) laikā ASV Valsts drošības departaments (*DHS*) uzsvēra, ka Kongress jaunu atbilstības kritēriju pieņemšanu saista ar efektīvas ieceļošanas / izceļošanas sistēmas ieviešanu, kas nepieciešama, lai aprēķinātu ticamu uzturēšanās laika pārsnieguma rādītāju katrā izcelsmes valstī. Neraugoties uz nozīmīgo darbu, Valsts drošības departaments ir saskāries ar grūtībām saistībā ar uzticamas izceļošanas sistēmas īstenošanu un paredz, ka šā mērķa sasniegšanai būs nepieciešami vairāki mēneši.

¹³ Sīkāku informāciju par divpusējo pieeju skatīt Komisijas ceturtajā ziņojumā par savstarpību (COM(2008) 486 galīgā redakcija/ 2, 9.9.2008.) un piektajā ziņojumā par savstarpību (COM(2009) 560 galīgā redakcija). Sarunas par vēstuli apmaiņu starp ES un ASV par dažiem nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi vīzu režīma atcelšanas programmai, kas ir EK kompetencē attiecībā uz pievienošanās vīzu režīma atcelšanas programmai vai turpmāku dalību tajā, kopš 2009. gada nav aktīvi turpinātas ar ASV: ASV nelīdz dalībvalstīm attiecībā uz šīm prasībām slēgt divpusējus nolīgumus ar ASV.

trešām valstīm attiecībā uz policijas sadarbību un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kas tagad ir kopīgas kompetences jomas, kamēr ES ar šīm trešām valstīm nav noslēgusi šādus nolīgumus. Tomēr šī dalībvalstu kompetences joma nav neierobežota. Dalībvalstis nedrīkst noslēgt nolīgumus, kas vai nu skartu ES *acquis* vai grozītu tā darbības jomu, tostarp instrumentus policijas un tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās.

Tā kā Savienība plaši īsteno savu kompetenci vīzu politikas jomā un divpusējie nolīgumi *de facto* ir priekšnosacījums, lai iegūtu piekļuvi vīzu režīma atcelšanas programmai, principā būtu jāapspriež un jānoslēdz visaptverošs nolīgums starp ES un ASV, kas aptver visus nosacījumus saistībā ar piekļuvi vīzu režīma atcelšanas programmai. Tomēr, ņemot vērā esošo situāciju, kad ļoti daudzas dalībvalstis jau ir noslēgušas ar ASV nolīgumus par teroristu skrīningu un nolīgumus par sadarbības pastiprināšanu smagu noziegumu novēršanā un apkarošanā, dalībvalstis var turpināt sarunas un piemērot šādus divpusējus nolīgumus ar nosacījumu, ka šie nolīgumi neskar un nemaina Savienības kopīgos noteikumus par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, jo īpaši attiecībā uz informācijas apmaiņu tiesībsardzības jomā, un noteikumus datu aizsardzības jomā.

Komisija ir lūgusi dalībvalstīm iesniegt divpusējo nolīgumu tekstus, kuri vīzu režīma atcelšanas programmas ietvaros noslēgti ar ASV, vai sniegt informāciju par notiekošajām sarunām, lai pārbaudītu to atbilstību Savienības kopīgajiem noteikumiem.

Komisijas pārbaudes par sadarbību tiesībsardzības jomā rezultātā secināts, ka divpusējie nolīgumi par sadarbības pastiprināšanu smagu noziegumu novēršanā un apkarošanā un nolīgumi par pārbaudes informācijas apmaiņu par zināmiem vai aizdomās turamiem teroristiem, ko iesniegušas dalībvalstis, ir saderīgi ar Savienības kopīgajiem noteikumiem attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, un ka šie nolīgumi nemaina šo noteikumu darbības jomu (sk. pielikumu, kurā sniegts pārskats par dalībvalstu iesniegtajiem paziņojumiem, un detalizēts novērtējums).

Attiecībā uz atbilstību ES *acquis* par datu aizsardzību Komisija atzīmē, ka ne vienmēr pietiek ar vispārēju norādi uz katras puses valsts likumu piemērojamību, kas ir minēta vairumā vīzu režīma atcelšanas programmas ietvaros noslēgto divpusējo nolīgumu, lai nodrošinātu tādu aizsardzības līmeni, kāds noteikts Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmumā 2008/977/TI par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās¹⁴ („pamatlēmums”). Turklāt dažiem divpusējiem nolīgumiem starp dalībvalstīm un ASV trūkst skaidri noteikta mērķa ierobežojuma un stingru kritēriju, lai varētu noteikt gadījumus, kad ir jāveic pārsūtīto datu turpmāka apstrāde. Šie nolīgumi varētu radīt problēmas, kas attiecas uz to atbilstību ES *acquis* un, jo īpaši, tā noteikumiem par datu turpmākas apstrādes ierobežošanu citiem mērķiem, nekā tiem, kādos dati tika iegūti¹⁵.

Komisija pašlaik risina sarunas ar ASV par nolīgumu par to personas datu apmaiņu, kas tiek apstrādāti policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās ietvaros. Šis nolīgums spēkā esošos un turpmākos nolīgumus par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās galu galā papildinās ar drošības pasākumiem, kas nepieciešami no datu aizsardzības viedokļa.

Novērtējums

¹⁴ OV L 350, 30.12.2008.

¹⁵ Pamatlēmuma 3. panta 2. punkts.

Komisija pauž nožēlu, ka ASV iestādes nav atbildējušas uz tās rakstiskajām piezīmēm par starpposma galīgajiem noteikumiem par *ESTA* maksu, kuras tām tika nosūtītas 2010. gada oktobrī.

Tā kā galīgie noteikumi par *ESTA* vēl nav publicēti ASV Federālajā reģistrā, Komisija vēl nav pabeigusi *ESTA* novērtējumu, lai varētu noteikt, vai šī sistēma ir pielīdzināma Šengenas vīzu pieteikumu procesam.

Komisija sazinā ar ASV turpinās izvirzīt jautājumu par savstarpības trūkumu, lai pēc iespējas drīzāk nodrošinātu pilnīgu savstarpību vīzu jautājumos.

Valstīm, kuras vēlas piedalīties vīzu režīma atcelšanas programmā, maksimālā vīzu atteikuma līmeņa robežvērtība šobrīd ir noteikta 3 %. Saskaņā ar 2011. gada skaitļiem, kurus iesniegušas četras dalībvalstis, kas vēl nepiedalās vīzu režīma atcelšanas programmā, tikai Kipra ievēro šo robežvērtību; vīzu atteikumu koeficients 2011. gadā Bulgārijā bija 15,7 %, Polijā - 10,2 %, savukārt Rumānijā - 22,4 % . Ja ASV iestādes izveidos uz biometriskiem datiem balstītu izceļošanas sistēmu lidostās, tās saskaņā ar ASV tiesību aktiem varēs palielināt maksimālo vīzu atteikuma līmeņa robežvērtību līdz 10 %.

Komisija turpinās cieši uzraudzīt, kā attīstās notikumi saistībā ar ASV iestāžu plānoto izceļošanas sistēmas ieviešanu lidostās, lai cita starpā nodrošinātu, ka uzturēšanās termiņa pārkāpumu gadījumu skaits tiek pareizi aprēķināts un uzraudzīts un lai vīzu atteikuma līmeņa robežvērtību būtu iespējams paaugstināt līdz 10 %.

Komisija pauž nožēlu, ka ASV iestādes ir paaugstinājušas nodevu par vīzu izsniegšanu, kam ir turpmākas negatīvas sekas, jo īpaši to četru dalībvalstu, kuras vēl nepiedalās vīzu režīma atcelšanas programmā, pilsoņiem, kuri vēlas ceļot uz ASV.

Komisija atzinīgi vērtē jauno valdības atbalstīto tiesību akta projektu par vīzu režīma programmas atcelšanu. Komisija uzskata, ka, pateicoties jaunajam tiesību akta projektam, vīzu režīma atcelšanas programmai pievienoties varēs jaunas dalībvalstis, un tā cer uz drīzu šā tiesību akta projekta pieņemšanu.

3. SECINĀJUMI

Komisija ir gandarīta, ka pašreizējā vīzu savstarpības mehānisma īstenošanas ietvaros ir panākta pilnīga savstarpība vīzu jautājumos vai drīz tiks panākta ar citām trešām valstīm:

- pilnīga savstarpība vīzu jautājumos visām dalībvalstīm tika sasniegta ar Bruneju Darusalamu pēc tam, kad Brunejas Darusalamas iestādes pieņēma lēmumu pagarināt bezvīzu režīmu ieceļošanai līdz 90 dienām; no 2012. gada 15. oktobra arī Islandes, Norvēģijas un Šveices pilsoņi Brunejā Darusalamā bez vīzas var uzturēties 90 dienas. Komisija tagad lūgs Brunejas Darusalamas iestādēm pagarināt bezvīzu režīmu līdz 90 dienām arī Lihtenšteinas pilsoņiem;
- ES un Brazīlijas nolīgums par īstermiņa vīzu atcelšanu parasto pasu turētājiem stājās spēkā 2012. gada 1. oktobrī, pateicoties kam visu dalībvalstu pilsoņi uz Brazīliju var ceļot bez vīzas;
- Komisija atzinīgi vērtē Japānas iestāžu lēmumu pagarināt Rumānijas pilsoņiem piešķirto vīzu režīma pagaidu atcelšanu līdz 2012. gada 31. decembrim un sagaida,

ka, pateicoties konkrētu pasākumu īstenošanai, par kuriem Rumānijai un Japānai jāvienojas, Japāna vīzu režīma pagaidu atcelšanu padarīs par pastāvīgu atcelšanu.

Ja ASV tiks pieņemts ierosinātais jaunais vīzu režīma atcelšanas programmas tiesību akta projekts, jaunām dalībvalstīm būs iespēja pievienoties vīzu režīma atcelšanas programmai, un tas var nodrošināt turpmāku būtisku progresu virzībā uz pilnīgu savstarpību vīzu jautājumos ar ASV.

Attiecībā uz to, ka Kanāda ir atkārtoti ieviesusi vīzas prasību attiecībā uz Čehijas pilsoņiem, Komisija pauž nožēlu, ka Kanāda nav vēl Komisijai iesniegusi ziņojumu par datu vākšanas vizīti Čehijā, un tādējādi tā *de facto* ir traucējusi sadarbību Čehijas un Kanādas ekspertu darba grupā. Komisija cer, ka līdz 2012. gada beigām pilnībā tiks īstenoti Kanādas jaunie tiesību akti patvēruma jomā, kam būtu jānovērš būtiski faktori, kas Kanādu dara imigrantiem pievilcīgu, un līdz ar to ievērojami jāsamazina nepamatotu patvēruma pieteikumu skaits no ES. Tiklīdz spēkā stāsies šā likuma jaunie noteikumi, tiem būtu jāļauj Kanādas iestādēm lemt par vīzu prasības atkārtotu atcelšanu Čehijas pilsoņiem. Komisija ir apņēmusies kopā ar Kanādu un ciešā sadarbībā ar attiecīgajām dalībvalstīm izpētīt politiskās un juridiskās sadarbības iespējas attiecībā uz jautājumu par nepamatotiem patvēruma pieteikumiem no ES. Taču šāda veida sadarbībai tomēr nevajadzētu būt par priekšnosacījumu, lai Kanāda trīs attiecīgo dalībvalstu pilsoņiem atceltu vīzas prasību.

Komisija cer, ka Eiropas Parlaments un Padome pieņems regulas projektu, ar kuru groza Regulu Nr. 539/2001, lai cita starpā ieviestu jaunu un efektīvāku savstarpības mehānismu. Tiklīdz šis projekts būs pieņemts, gan dažus atlikušos, gan visus jaunos savstarpības trūkuma gadījumus pārbaudīs, un Komisija rīkosies saskaņā ar pārskatīto savstarpības mehānismu.

PIELIKUMS

Pārskats un novērtējums par dalībvalstu divpusējiem nolīgumiem ar ASV saistībā ar to seku juridisko analīzi, kuras izriet no Lisabonas līguma stāšanās spēkā, attiecībā uz divpusējo pieeju sarunās ar ASV par vīzu režīma atcelšanas programmu

– Pārskats par divpusējiem nolīgumiem

Komisija ir lūgusi dalībvalstis iesniegt nolīgumu par sadarbības pastiprināšanu smagu noziegumu novēršanā un apkarošanā un nolīgumu par pārbaudes informācijas apmaiņu par zināmiem vai aizdomās turamiem teroristiem, ko tās noslēgušas ar ASV saistībā ar vīzu režīma atcelšanas programmu, tekstus vai informāciju par notiekošajām sarunām, lai varētu novērtēt, vai šie nolīgumi skar ES *acquis* vai maina to darbības jomu.

Piecpadsmit dalībvalstis (Čehija, Dānija, Vācija, Igaunija, Grieķija, Itālija, Latvija, Lietuva, Ungārija, Malta, Nīderlande, Austrija, Portugāle, Slovākija un Somija) iesniedza savu divpusējo nolīgumu ar ASV tekstus attiecībā uz *nolīgumiem par sadarbības pastiprināšanu smagu noziegumu novēršanā un apkarošanā*. Attiecībā uz *nolīgumiem par pārbaudes informācijas apmaiņu par zināmiem vai aizdomās turamiem teroristiem* sešas dalībvalstis (Igaunija, Grieķija, Latvija, Ungārija, Slovākija un Slovēnija) iesniedza Komisijai šo divpusējo nolīgumu ar ASV tekstus. Turpmākajā tabulā sniegts pārskats par dalībvalstu sniegtajām atbildēm¹⁶.

¹⁶ Paskaidrojums: "X" apzīmē, ka "nolīgums ir noslēgts", savukārt "-" apzīmē, ka "nolīgums nav noslēgts".

Dalībvalstis	Saprašanās memorands ¹⁷	Deklarācija ¹⁸	TSC nolīgums ¹⁹	Prīmes veida nolīgums (PCSC nolīgums) ²⁰
BE			-	Notiek sarunas
BG	-	X	- (sākotnējās piezīmes par nolīguma projektu, kuras nosūtītas ASV)	- (sākotnējās piezīmes par nolīguma projektu, kuras nosūtītas ASV)
CZ	X		X (klasificēts teksts, nav iesniegts)	X
DK	-		- (gaida nolīguma projektu no ASV)	X
DE	-		-	X
EE	X		X	X
EL	X		X	X
ES			Nav sniegta informācija	Nav sniegta informācija
FR			Tiek vestas sarunas ar ASV (teksts nav iesniegts)	Tiek vestas sarunas ar ASV (teksts nav iesniegts)
IT			Memorands par informācijas apmaiņu ar ASV (2007. gada TSC) un 2009. gada īstenošanas noteikumu teksts, nav iesniegti ; iesniegts 1986. gada divpusējais nolīgums	X
CY	-		- (sarunas vēl nav sāktas; iestādes rūpīgi pārbauda nolīguma tekstu)	- (sarunas vēl nav sāktas; iestādes rūpīgi pārbauda nolīguma tekstu)
LV	X		X	X
LT	Nav sniegta informācija		Nav sniegta informācija	X
LU			Nav sniegta informācija	Nav sniegta informācija
HU	Nav sniegta informācija		X	X
MT	X		-	X ²¹
NL	Nav sniegta informācija		Nav sniegta informācija	X
AT	-		-	X
PL			X (klasificēts, nav sniegts)	-
PT	-		Notiek sarunas	X ²²

¹⁷ Saprašanās memorands par Amerikas Savienoto Valstu vīzu režīma atcelšanas programmu un ar to saistītajiem pastiprinātajiem drošības pasākumiem.

¹⁸ Deklarācija par sadarbības principiem attiecībā uz pastiprinātiem divpusējiem drošības pasākumiem starptautiskai ceļošanai un ASV vīzu režīma atcelšanas programmas prasībām.

¹⁹ Nolīgums par pārbaudes informācijas apmaiņu par zināmiem vai aizdomās turamiem teroristiem.

²⁰ Nolīgums par sadarbības pastiprināšanu smagu noziegumu novēršanā un apkarošanā.

²¹ Vēl nav ratificēts.

Dalībvalstis	Saprašanās memorands ¹⁷	Deklarācija ¹⁸	TSC nolīgums ¹⁹	Prīmes veida nolīgums (PCSC nolīgums) ²⁰
RO		X	Sarunu ar ASV sākotnējais posms	Sarunu ar ASV sākotnējais posms
SI	-		X	Gatavojas uzsākt sarunas
SK	X		X	X
FI			-	X ²³
SE	-		-	-

– **Secinājumi, ko Komisija izdarījusi, pārbaudot divpusējos nolīgumus, ko dalībvalstis noslēgušas ar ASV vīzu režīma atcelšanas programmas ietvaros**

Komisijas lūguma mērķis bija pārbaudīt, vai dalībvalstu divpusējos nolīgumos ar ASV, kas noslēgti vīzu režīma atcelšanas programmas ietvaros, ievēroti spēkā esošie ES noteikumi tādās jomās kā policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās, jo īpaši attiecībā uz informācijas apmaiņu tiesībsardzības jomā, tostarp:

- Padomes 2005. gada 20. septembra Lēmums 671/2005/TI par informācijas apmaiņu un sadarbību attiecībā uz teroristu nodarījumiem;
- Padomes 2006. gada 18. decembra Pamatlēmums 2006/960/TI par Eiropas Savienības dalībvalstu tiesībsardzības iestāžu informācijas un izlūkdatu apmaiņas vienkāršošanu ("Zviedrijas iniciatīva");
- Padomes 2008. gada 23. jūnija Lēmums 2008/615/TI par pārrobežu sadarbības pastiprināšanu, jo īpaši apkarojot terorismu un pārrobežu noziedzību ("Prīmes lēmums");
- Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmums 2008/977/TI par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās.

Saskaņā ar Komisijas veiktās pārbaudes rezultātiem divpusēji noslēgtie nolīgumi par sadarbības pastiprināšanu smagu noziegumu novēršanā un apkarošanā un nolīgumi par pārbaudes informācijas apmaiņu par zināmiem vai aizdomās turamiem teroristiem ir saderīgi ar ES *acquis* attiecībā uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, un šie nolīgumi nemaina to darbības jomu. "Prīmes lēmums" (Padomes Lēmums 2008/615/TI) neskar divpusējos vai daudzpusējos nolīgumus, kas noslēgti starp dalībvalstīm un trešām valstīm, kā noteikts lēmuma 35. panta 6. punktā. Tāpat arī tā dēvēta „Zviedrijas iniciatīva” (Padomes Pamatlēmums 2006/960/TI) neskar divpusējos vai daudzpusējos nolīgumus, kas noslēgti starp dalībvalstīm un trešām valstīm, kā noteikts pamatlēmuma 1. panta 2. punktā. Arī nolīgumi ir saderīgi ar Padomes Lēmumu 2005/671/TI un nemaina tā darbības jomu, jo Padomes lēmums attiecas tikai uz dalībvalstu informācijas nosūtīšanu Eiropalam, *Eurojust* un citām dalībvalstīm. Precīzāk, Padomes lēmums attiecas tikai uz visas vajadzīgās informācijas nosūtīšanu Eiropalam un ieinteresētajām dalībvalstīm par kriminālizmeklēšanu saistībā ar teroristu nodarījumiem un kas izriet no šādām kriminālizmeklēšanām, kā paredzēts minētā

²² Saskaņā ar ratifikācijas procedūru.

²³ Gaida apstiprināšanu Parlamentā.

Padomes lēmuma 2. panta 1. punktā un 2. panta 6. punktā, un uz visas vajadzīgās informācijas nosūtīšanu *Eurojust* un ieinteresētajām dalībvalstīm par kriminālvajāšanu saistībā ar teroristu nodarījumiem un ar tiem saistītajās lietās pieņemtiem spriedumiem, kā noteikts minētā Padomes lēmuma 2. panta 2. punktā un 2. panta 6. punktā. Padomes Lēmums 2005/671/TI neietver noteikumus par informācijas nosūtīšanu trešām valstīm.

Attiecībā uz apmaiņu ar pasažieru datu reģistra (PDR) datiem Komisija jau divpusējās pieejas sākumā nodrošināja, ka divpusējie nolīgumi starp dalībvalstīm un ASV neattiektos uz PDR datiem. Nevienā no Komisijai iesniegtajiem divpusējiem nolīgumiem nav paredzēta PDR datu apmaiņa.

Ciešākai policijas un tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās jānotiek, ievērojot pamattiesības, jo īpaši tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību. Šīs tiesības ir jāgarantē ar speciāliem datu aizsardzības noteikumiem²⁴. Uzlabota informācijas apmaiņa Eiropas Savienībā bieži vien ietver sadarbību starp dalībvalstīm, jo noziedzības apkarošanai un drošības jautājumiem ir pārrobežu raksturs. Gadījumos, kad personas dati tiek nosūtīti vai darīti pieejami starp dalībvalstu iestādēm vai šīs iestādes dara tos pieejamus iestādēm vai informācijas sistēmām, kuras izveidotas pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, pamatojoties uz VI sadaļu Līgumā par Eiropas Savienību (piemēram, *Eurojust*, Eiropols, utt.), spēkā ir Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmums 2008/977/TI par tādu personas datu aizsardzību, ko apstrādā, policijas un tiesu iestādēm sadarbojoties krimināllietās²⁵ ("pamatlēmums"). Pamatlēmums ir spēkā arī gadījumos, kad personas datus dalībvalstu iestādēm nosūta vai dara pieejamus iestādes vai informācijas sistēmas, kuras izveidotas, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļu (pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā)²⁶.

Padomes Pamatlēmuma 2008/977/TI 13. pantā ir noteikti piemērojamie noteikumi, kad kompetentās iestādes personas datus pārsūta trešām valstīm, kuri cita starpā ietver prasību par to, ka trešai valstij jānodrošina piemērots aizsardzības līmenis paredzētajai datu apstrādei²⁷. Saskaņā ar Pamatlēmuma 13. panta 4. punktu aizsardzības līmeņa piemērotību novērtē, ņemot vērā visus ar datu pārsūtīšanas darbību vai datu pārsūtīšanas darbību kopumu cieši saistītos apstākļus. Jo īpaši ņem vērā datu veidu, ierosinātās apstrādes darbības vai darbību mērķi un ilgumu, kā arī attiecīgās trešās valsts tiesisko regulējumu. Atkāpjoties no šīs prasības, personas datus var pārsūtīt, tikai piemērojot stingrus nosacījumus, piemēram, cita starpā par to, ka trešai valstij jāpiedāvā piemēroti un efektīvi drošības pasākumi²⁸.

Tādēļ divpusējiem nolīgumiem starp dalībvalstīm un ASV par datu pārsūtīšanu, uz kuriem attiecas pamatlēmuma darbības joma, būtu jāatbilst šiem kritērijiem.

Ņemot vērā iepriekšminēto, ne vienmēr pietiek ar vispārēju norādi uz katras puses valsts likumu piemērojamību, kas ir minēta vairumā vīzu režīma atcelšanas programmas ietvaros noslēgto divpusējo nolīgumu, lai nodrošinātu tādu aizsardzības līmeni, kāds noteikts pamatlēmumā. Turklāt dažiem divpusējiem nolīgumiem starp dalībvalstīm un ASV trūkst skaidri noteikta mērķa ierobežojuma un stingru kritēriju, lai varētu noteikt gadījumus, kad ir jāveic pārsūtīto datu papildu apstrāde. Šie nolīgumi varētu radīt problēmas, kas attiecas uz to

²⁴ 17. apsvērums Padomes 2008. gada 23. jūnija Lēmumā 2008/615/TI par pārrobežu sadarbības pastiprināšanu, jo īpaši apkarojot terorismu un pārrobežu noziedzību.

²⁵ OV L 350, 30.12.2008.

²⁶ Pamatlēmuma 1. panta 2. punkts.

²⁷ Pamatlēmuma 13. panta 1. punkta d) apakšpunkts.

²⁸ Pamatlēmuma 13. panta 3. punkts.

atbilstību ES *acquis* un jo īpaši tā noteikumiem par datu turpmākas apstrādes ierobežošanu citiem mērķiem, nekā tiem, kādos dati tika iegūti²⁹.

Komisija pašlaik risina sarunas ar ASV par nolīgumu par to personas datu apmaiņu, kurus apstrādā policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās ietvaros. Šis nolīgums spēkā esošos un turpmākos nolīgumus par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās galu galā papildinās ar drošības pasākumiem, kas nepieciešami no datu aizsardzības viedokļa.

²⁹ Pamatlēmuma 3. panta 2. punkts.